

Το βασίλειο της αγένειας: προεκτάσεις σε μια επισήμανση του οσίου Παΐσιου

Ο [όσιος Παΐσιος](#), σε επιστολή του το 1969, αναφέρεται, μεταξύ άλλων, σε ένα φαινόμενο της χριστιανικής κοινωνίας της εποχής του, μια νοοτροπία επικίνδυνη για την ψυχική υγεία και το εκκλησιαστικό ήθος. Περιγράφει μια μερίδα ανθρώπων που ζουν μεν μέσα στον χώρο της Εκκλησίας, αλλά χαρακτηρίζονται από τάσεις ασυμφωνίας και διαίρεσης.

«Είναι εκείνοι οι αδελφοί, που ... ασχολούνται με την κριτική ο ένας του άλλου και όχι δια το γενικώτερον καλόν του αγώνος. Παρακολουθεί δε ο ένας τον άλλον (περισσότερον από τον εαυτόν του) εις το τί θα ειπή ή τί θα γράψη, δια να τον κτυπήση κατόπιν αλύπητα. Ενώ ο ίδιος αν έλεγε ή έγραφε το ίδιο πράγμα, θα το υπεστήριζε και με πολλές μάλιστα μαρτυρίες της Αγίας Γραφής και των Πατέρων. Το κακό που γίνεται είναι μεγάλο, διότι αφ' ενός μεν αδικεί τον πλησίον του, αφ' ετέρου δε και τον γκρεμίζει μπροστά στα μάτια των άλλων πιστών. Πολλές φορές σπέρνει και την απιστία στις ψυχές των αδυνάτων, διότι τους σκανδαλίζει. Δυστυχώς, μερικοί από εμάς έχουμε παράλογες απαιτήσεις από τους άλλους. Θέλουμε οι άλλοι να έχουν τον ίδιο με εμάς πνευματικόν χαρακτήρα...»

Διαδεδομένος στην εποχή μας, αυτός ο τύπος ανθρώπου ασχολείται μόνο με τους άλλους. Έτοιμος για άμυνα και επίθεση, βρίσκει το νόημα της ζωής του σε μια διαρκή αντιπαράθεση πού αναζητά πάντοτε ένα θέμα να διοχετευθεί: τώρα η ακρίβεια της πίστεως, τώρα η αίρεση, τώρα οι σκοτεινές

δυνάμεις, αλλά ποτέ η μαύρη του η μιζέρια. Τρέφεται από την πόλωση. Διψάει να πάρει θέση σε στρατόπεδο (ασχέτως αν σε πραγματικό πόλεμο μπορεί και να έστρεφε τα νώτα!). Κι αν ακόμη του δώσεις ένα λόγο της δικής του κατεύθυνσης και ιδεολογίας με την ετικέτα της αντίθετης, προκειμένου να τον εκτιμήσει, θα τον πολεμήσει αμείλικτα. Να εκτιμήσει δεν μπορεί, διότι πουθενά δε βλέπει το καλό, και η μυωπία αυτή τον βοηθά να εκτοξεύει ιεροπρεπώς Ιερεμιάδες. Δεν είναι σαν την μέλισσα που παίρνει το νέκταρ από τα άνθη αλλά (όπως το διατύπωσε ο όσιος Παΐσιος), σαν τη μύγα που γυρεύει τις ακαθαρσίες. Η πνευματική του ένδεια καλύπτεται από το περίβλημα του κοινωνικού ή πνευματικού αγώνα – και μη θαρρείτε πως το «πνευματικός» έχει κάποια εσωτερικότητα, το φαίνεσθαι ταυτίζεται με το είναι του.

Ο τύπος αυτός βρήκε ένα παράδεισο στο διαδίκτυο. Εδώ ο καθένας μπορεί να έχει εξίσου δημόσιο λόγο, ανεξέλεγκτο λόγο, με την πιο εντυπωσιακή πλατφόρμα, ενώ ταυτοχρόνως μπορεί εύκολα να κρύβει την ταυτότητά του και να κατασκευάζει το προφίλ που θέλει ο ίδιος (πράγμα πιο δυσχερές στην μη εικονική πραγματικότητα). Εδώ εύκολα εντάσσεται σε κάποιο στρατόπεδο και γίνεται «αγωνιστής».

Έτσι το διαδίκτυο γίνεται ένας κυκλώνας πληροφοριών, που ανακατεύει ξερά και χλωρά, σκουπίδια, μυαλά και συνειδήσεις, ευτελίζοντας ουσιαστικά την αλήθεια, αφού πλέον ο καθένας, και η κάθε ομάδα, επιδιώκει εγωιστικά, και με κάθε τρόπο, να επιβάλλει τη δική της αλήθεια, το δικό της «δίκιο», τη δική της αντίληψη και ερμηνεία. Στην διαδικασία αυτή επικρατεί η παρόρμηση και, κατ' επέκτασιν, η προχειρολογία, η επιπολαιότητα, η προπέτεια, ακόμη και η λεκτική βία. Αυτό που συνέβαινε στο ποδόσφαιρο και στην πολιτική, βρήκε έδαφος και στον εκκλησιαστικό διαδικτυακό χώρο: πληροφορίες, ειδήσεις, γνώμες, υπηρετούν το χάος, τη σύγχυση και τα ανθρώπινα πάθη.

Εδώ όλα είναι ταχύτατα και εύκολα, η πληροφορία είναι fast food. Η ταχύτητα και ευκολία αυτή καθιστά και τον επισκέπτη του ίντερνετ ανίκανο να διαβάσει ένα βιβλίο στοιχειωδών απαιτήσεων, ανίκανο να εμβαθύνει ή να ανταποκριθεί ακόμη και σε ένα μικρό συγκροτημένο κείμενο. Ο εθισμένος στην ιντερνετική προχειρότητα, βία, και λατρεία της εικόνας, που ενίοτε συνεργάζονται με τη δική του εσωτερική σύγχυση ή ανασφάλεια, αδυνατεί πλέον να διαβάσει. Θα παρασυρθεί αναγκαστικά από τον τίτλο ενός κειμένου, από το πρώτο σχόλιο, και, αν έχει λάβει εκ των προτέρων στάση άμυνας, θα κάνει ένα scanning, για να αρπάξει τις φράσεις που τον εξυπηρετούν. Έπαυσε η διαδικασία της ανάγνωσης ως συνάντησης με τον συγγραφέα, ως προσπάθεια να κατανοηθεί το δικό του μήνυμα και να επιχειρηθούν οι προεκτάσεις του. Εκείνο που έχει σημασία είναι η στράτευση. Γι αυτό και συνήθως το μη στρατευμένο κείμενο ή δέχεται πυρά από τα αντίθετα στρατόπεδα ή απλά αγνοείται, αφού δεν διεγείρει.

Αλλά πού να δώσεις σημασία, όταν ο επίδοξος συγγραφέας του διαδικτύου, άσχετος, ψυχασθενής ή κομπογιαννίτης (ή επιτυχής συνδυασμός και των τριών) αναπτύσσει (καταχρηστικό το ρήμα) την όποια άποψή του με τον δυναμισμό και την πεποίθηση του προφήτη και διδασκάλου, επιχειρώντας να γίνει κι αυτός πελάτης της δημοσιότητας; Αυτός ο ανεύθυνος διαμορφωτής της κοινής γνώμης διεγείρει, συγχύζει και μακροπρόθεσμα αποθαρρύνει πάσαν ψυχήν θλιβομένην. Από πού θα τον καταλάβουμε;

Το καλό κείμενο σέβεται τόσο τον αναγνώστη όσο και το θέμα που πραγματεύεται, δεν προσβάλλει, δεν κολακεύει, δεν απευθύνεται στα πάθη, αλλά επιχειρεί ταπεινά να εμβαθύνει σ' αυτό που είναι κοινός πλούτος και του συγγραφέα και του αναγνώστη, στη φυσική προίκα που έχει δοθεί από τον Θεό και συμβάλλει στην προκοπή όλων εν αληθεία.

Δυστυχώς, στον φαύλο κύκλο του διαδικτύου η γνώση εκτοπίζεται από την ανεξέλεγκτη πληροφορία, που με τη σειρά της ανεβαίνει στον θρόνο της γνώσης, για να τυφλώσει με ψεύτικα, παραπλανητικά φώτα. Και ο «πληροφορημένος» γίνεται ο ημιμαθής και παντογνώστης.

Δικαιολογημένα στον χώρο αυτό δεν υπάρχει χρόνος και πολυτέλεια για ευγένειες. Ούτε για την κοσμική ούτε για την πνευματική ευγένεια. Αυτά θέλουν άσκηση και περιχώρηση. Πιο εύκολη, πιο άμεση, πιο διεγερτική είναι η βία, στις χονδροειδείς όσο και στις εκλεπτυσμένες μορφές της, και βρίσκει έδαφος σε ψυχές ταραγμένες.

Αλλά ας κλείσουμε με μια θέση. Γραφή, ανάγνωση, γνώση, απαιτούν πειθαρχία εσωτερική· συγκέντρωση των ψυχικών δυνάμεων και καταπολέμηση των παθών της ανυπομονησίας, του εγωισμού και της φιλαυτίας· προσπάθεια να κατανοήσουμε τον άλλον, και να αναζητήσουμε μαζί του, με υπομονή, τον κοινό πλούτο της φύσης και της χάρης. Αν δεν γίνει αυτό, θα περιφερόμαστε στην περιφέρεια, έχοντας χάσει το κέντρο, έτοιμοι να εκσφενδονισθούμε από τις φυγόκεντρες δυνάμεις, σαν θλιβεροί μετεωρίτες. Και το χειρότερο, θα φανταζόμαστε ότι είμαστε αστέρια που φωτίζουν τον κόσμο.

Χρυσόστομος Κουτλουμουσιανός, ιερομόναχος

Πηγή: [Ιερά Μονή Κουτλουμουσίου, Αγίου Ορους](#)